

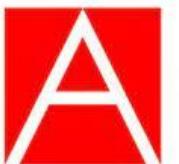
Stoljeće arhitektonskih i urbanističkih natječaja u Hrvatskoj

Dr. sc. Tamara Bjažić Klarin

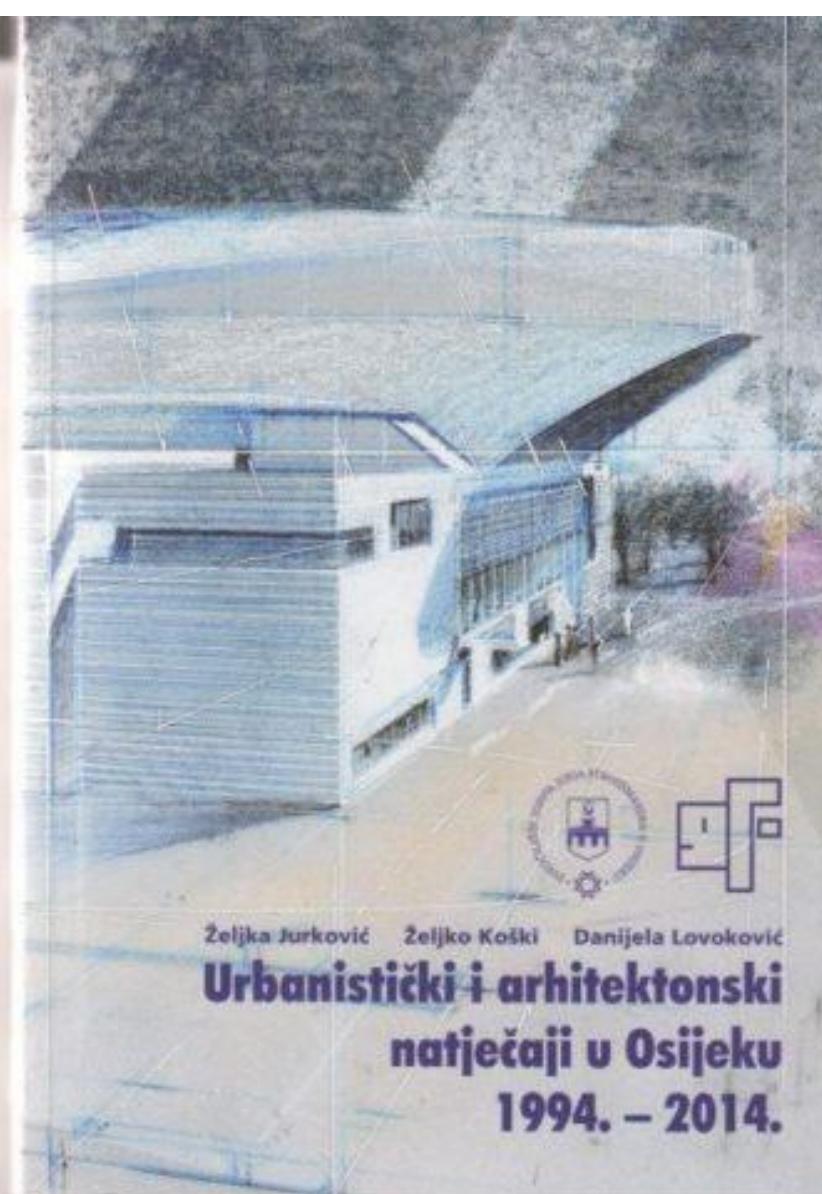
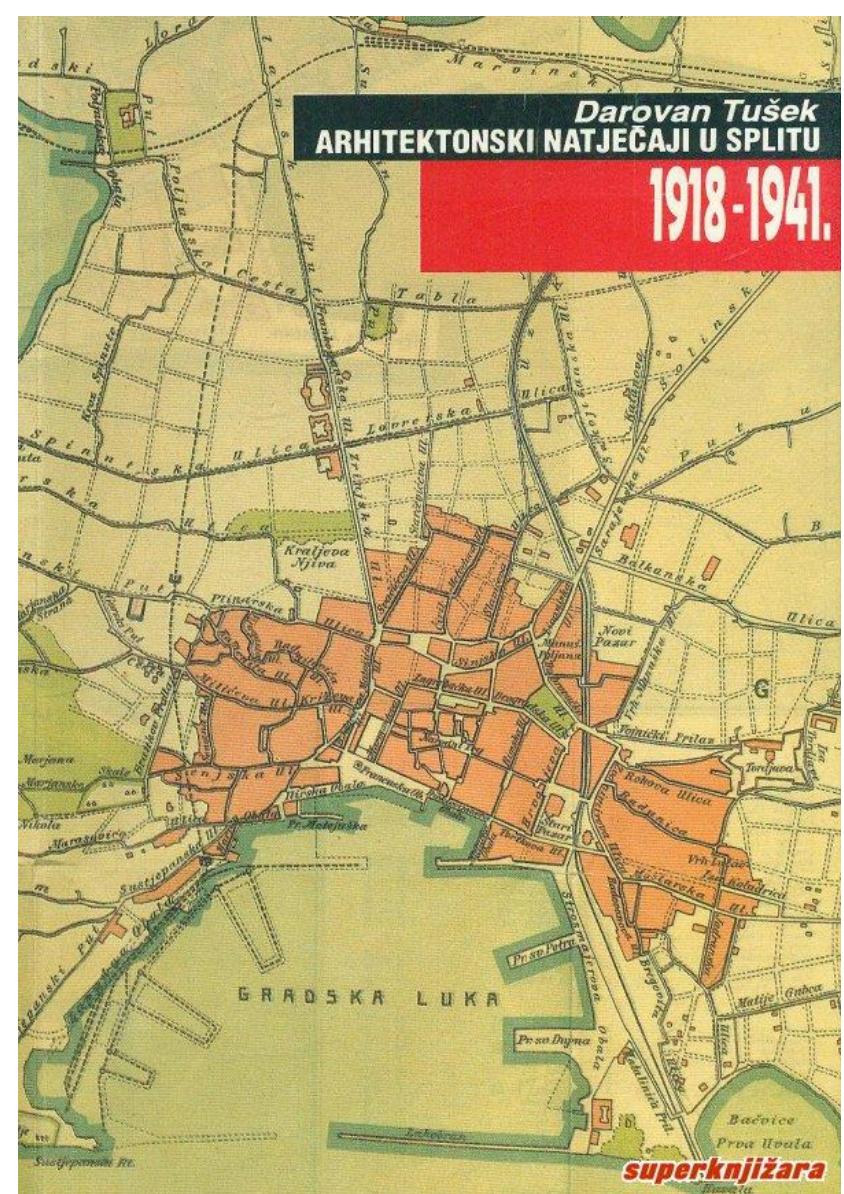
Institut za povijest umjetnosti – Udruženje hrvatskih arhitekata, Zagreb

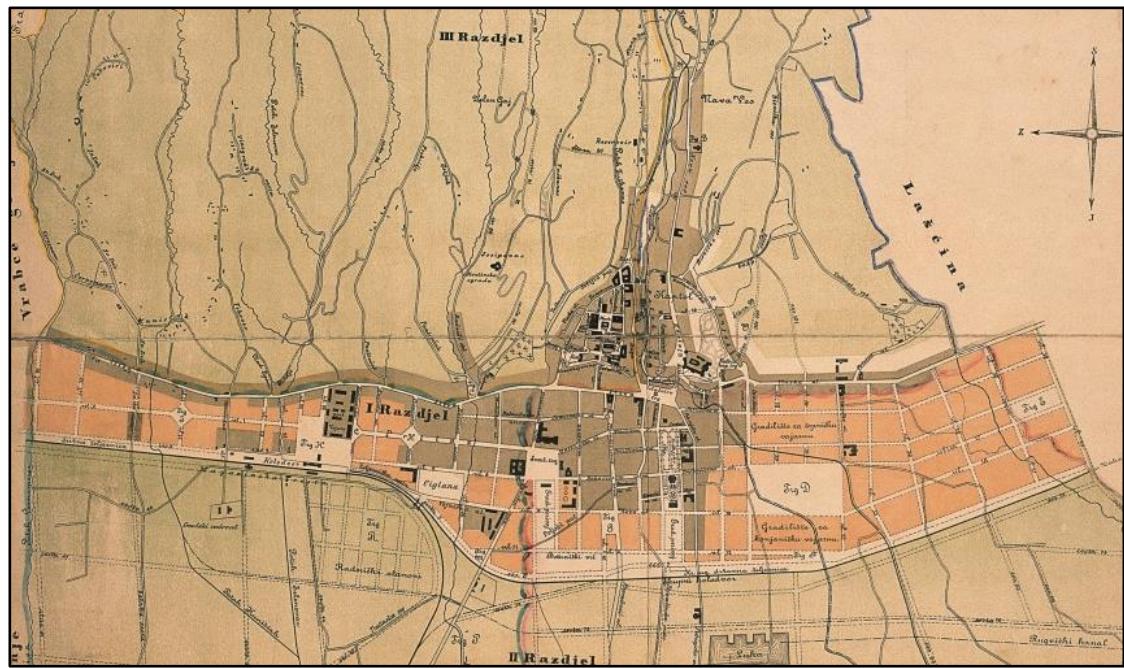
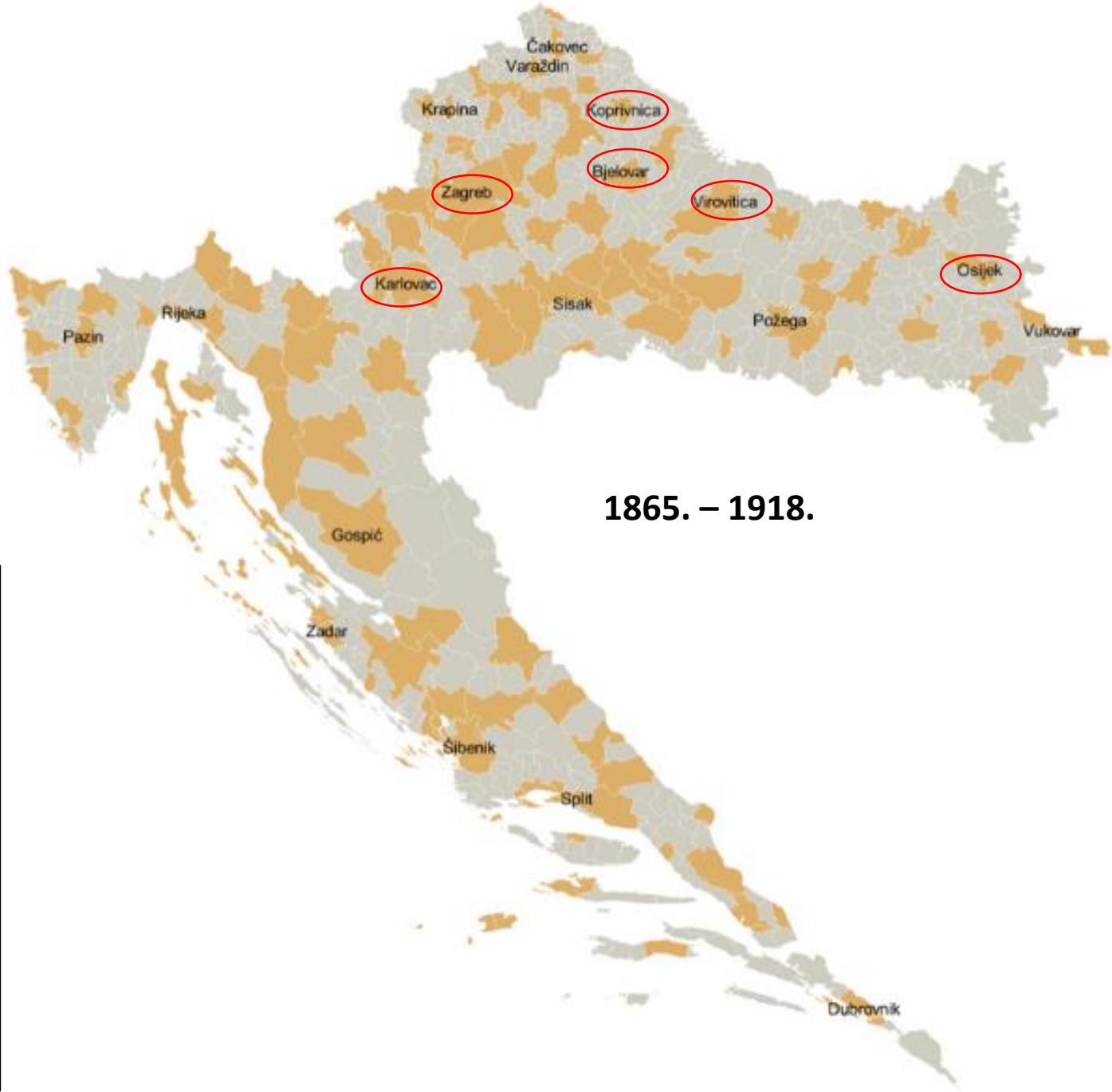
IPU

INSTITUT ZA POVIJEST UMJETNOSTI

1878

NATJEČAJI Odjela za bogoslužje i nastavu 1880. – 1918.

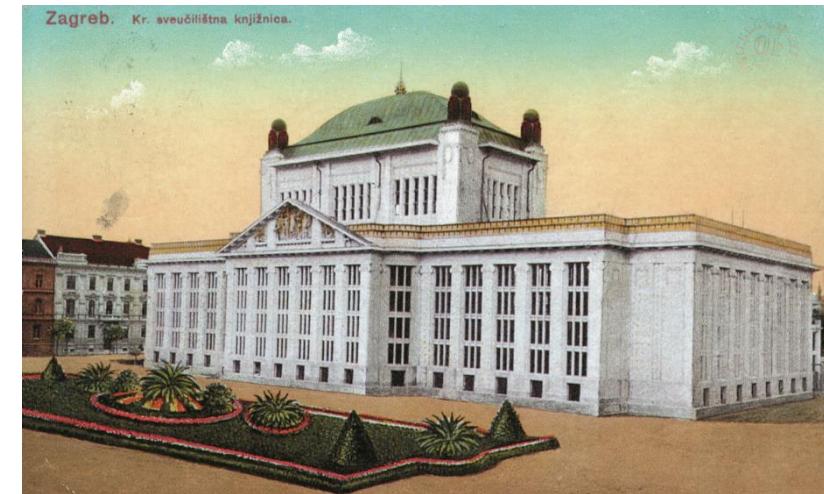
Karlovac
1879. opća gimnazija i pučka škola

Osijek
1880. velika gimnazija
1892. crkva

Zagreb
1893. Školski forum
1907. palača Zemaljske vlade (Sabor RH)
1909. crkva Svetog Blaža
1910. Sveučilišna knjižnica

Koprivnica
1906.-1907. realna gimnazija

Virovitica
1908. viša i dječačka pučka škola

Bjelovar
1909. dječačka pučka škola, ženska
pučka i stručna škola

Opatija
1913. župna crkva

Rečena osnova bijaše u sjednici odmah pregledana i kao neprikladna za potanju u rasudbu prouđenju s razlogom, koji su družtvu gradjanske strieljane posebnim dopisom pribroćeni.

VII. Iz dne 14. rujna 1880 obdržavane sjednice.

1) Sjednica zaključila da se obstanak kluba obznan držtvom inžinirah i arhitektah Beču i Pragu, uz zamolbu da tata držtvu u kolegialne odnose stope s klubom.

2) Ovalošeno bje izvjestiteljstvo kluba, sve članove pozvati na učešćevanje kod posjeti prve skupštine inžinirah i arhitektah u Beču.

3) Klubi pristupili su kao novi članovi gg.

Vinko Beer, vlast. gradj. mjernik u Valpovu; Ernst Mühlbauer graditelj u Zagrebu i Konrad Schucker gradj. mjernik u Karlovcu; a smrću izgubio je klub člana Dragutina Medanića kr. inž. vježbenika u Rieci.

VIII. Iz dne 6. studenoga 1880 obdržane sjednice.

1) Izvjestitelj pribroćuje, da je austrijsko družtvo inž. i arhitektah u Beču priviljalo ponudu otvorena kolegialnih odnosa, ter pripisalo tomu klubu tjednik i mjesecnik od tekuće godine.

2) Izvjestitelj pribroćuje, da je na klub stigao dopis inžinirajuši družtva u Beču od 1. listopada t. g., kojim bijaše na zamolbu klubu pripisano 5 kartala za klubskе članove, koji su se prijavili, da će prvoj skupštini tehniku u Beču prisustvovati; zatim da je od istoga družtva stigao dopis od 4. listopada u kojem bijaše naknadno jošte 5 kartala pripisano.

Od tih kartala 7 je razdijeljeno, a 3 povraćene.

3) Član g. Šafranek izvještjuje o posjetu prve skupštine austrijskih tehniku u Beču, iz kojeg izvješta vadimo slijedeće:

Prvog skupštini austrijskih inžinirah i arhitektah u Beču, prisustvovali su od strane kluba gg. G. Augustin krt. gradj. savjetnik, A. Konrad arhitekt, inžinir R. Weisz, A. Kappner, Patzak, Šafranek, Seemüller, Ssczepanjak i Šeć, poslije trijekor takodjer u svojstvu članova austrijskog družtva inžinirah i arhitektah u Beču.

Sastanak bi držan u družvenoj palači dne 9. listopada o. g. u 10 satih u jutro, a prisustvovalo je istome

do 400 učestnikah. Predsjedao je gradj. nadsvjestnik Fr. Schmidt iz Beča.

Na dnevnom redu bila su sledeće rezolucije.

1) Jeli potrebno srednje učione kao pripravne škole za sveučilišta i teh. učilišta preustrojiti. Referent bje Dr. Körstka iz Praga. Većina škupštine prihvati zaključak koji glasi:

Prva Austr. skupština inžin. i arhitekta priznaje potrebu zajedničke naobrazbe za mladež koja se za sveučilišta i teh. učilišta pripravlja te nalazi oživotvorene ove misli u jednolijepoj srednjoj školi.

Za postignuće te svrhe imade se postopeća gimnazija tako preustrojiti da se obligatorna obuka risanja uvede i da se u višoj razredih, veći obzir na realne predmete uzmre.

2) Da se ustroji stalna delegacija sastoeća od 10 u Beču stanujućih članova sastanka austrijskih inžinirah i arhitektah.

Ova rezolucija primljena bi jednoglasno. —

Samostalni predlog inžinira Goldschmidta da se juridičke, upravne i gospodarske struke na tehničkim učilištih u većem obsegu predavati imadu, stavljen bi na dnevnji red budućeg sastanka.

Sutra dan t. j. 10. listopada upotriebiše članovi tog sastanka, na pregledanje monumentalnih gradnjah u Beču.

IX. Iz dne 11. pros. 1880 obdržavane sjednice.

1) Izvjestitelj kluba napominje u kratko dijelovanje kluba tečajem g. 1880. iztaknuv kako je katastrofa koja je grad Zagreb i okolicu dne 9. studenoga o. g. stigla, klubski rad u posljednje vremje sasvim obustavila.

2) U smislu klubskih pravilah zahtijevaju se izvještite i podizvještite na povjerenih časih za g. 1880., našto bude član g. Josip Altman izvjestitelj a do sadašnjih podizvještite g. Žiga Egersdorfer podizvještitelj, radi dijeljenja poslova pako član g. Maršić blagajnikom izabran.

Napokon bi dosadanju izvjestitelju g. Kamilu Bedekoviću za njegovu uspješno i požrtvovno dijelovanje oko unaprijeđenja klubskih interesah zapisički hvala izrečena.

Osnova

za ustanove o postupku kod javnih natječajah.

Natječaji.

§. 1. Javnim natječajima smatraju se oni kod kojih uslijed javnoga poziva svatko sudjelovati može. Natječaji mogu biti dvojaki: takvi kod kojih se na postignuće nagrade i vodjenja te izvedenja natječajnih predmeta smjera ili takvi s kojima je skopčano izvedenje predmeta kao poduzeće.

Natječaj može biti nadalje anonimni ili naznačenjem imenom natječatelja.

Program.

§. 2. Program mora sadržavati osim svrhe i obsega predmeta uz navedenje da li se više na ekonomičku ili unutarnju stranu istoga obazreti valja li slijedeća:

a) Obseg osnove n.p. tlorisi, prošeci, facade, potankosti, modeli, statična proračunanja, troškovnici itd.

b) Mjerilo narisa

c) Dozvoljeni trošak koji se prekoračiti smije ili ne.

d) Nagrade

e) Rok i mjesto gdje se izradci predati imadu.

f) Imena sudaca (porote).

Napokon imade se u programu jasno ustanoviti, da li će gradj. trošak mjerodavnim kod prouđenju radnja biti ili ne. U prvom slučaju imati će se svaka osnova koja gradj. svetu prekoračuje već u naprijed od natječaja iz-

ključiti, u potonjem ostaje natječateljom postranjni djelokrug, te će kod prouđenja osnova shodnost i umjet shvatjanje mjerilom biti.

Nagrada.

§. 3. Nagrade moraju se tako odmjeriti, da prva jednakna bude nagradi koja se kojemu strukovnjaku za izradak osnove jednako obseghe plaća.

Porota.

§. 4. Porota sastoji se iz vrstuhi strukovnjaka, nu mogu i nestrukovnjaci u istoj sudjelovati, ali $\frac{2}{3}$ svih članova porote moraju biti strukovnjaci.

§. 5. Porota imade odobriti program prije obradovanja istoga.

§. 6. Nijedan porotnik nesmije biti natječateljem a niti posredno niti neposredno kod izradka osnovah sudjelovati.

§. 7. U slučaju neanonomnoga postupka što se već u programu navesti ima, sastoji se porota iz svih natječatelja, kojima izdavaljet natječaj još njeke porotnike nu preko $\frac{1}{4}$ svih natječatelja dodati može. U ovom slučaju imade svaki natječatelj svoju osnovu pred porotom razložiti, a glasovanje sledi podpisanim ceduljama kod kojih se vlastita osnova izključiti mora.

§. 8. Sve osnove valja još prije pravoreča porote javno izložiti.

Izlaska.

§. 8. Sve osnove valja još prije pravoreča porote javno izložiti.

Pravoreč porote.

§. 9. Sve osnove imade se sudi podrči izrazom onih, koje se s formalnih izvora radi neobjektovanja ujetih programa izključiti moraju, zatim u slučaju ako je gradj. svetu već u programu mjerodavnom proglašena, one, koje su tu svetu prekoračile.

Kod anonimnih natječajih smije porota samo osnove zapređenja listove — u kojih su imeni sastavitelja slijedzana — otvoriti koji se proteku nu nagradjene osnove, ostale pak imade zapređene povratiti.

Naredba

u smislu mjerih sigurnosti proti raspršenju parnih kotlova.

1. Kao kotlovi (kazani) parni smatraju se svrni sputi sudovi, u kojih se tekuće razgrijavaju tako, da u njih izlazi para, imajući veći napon, nego što ga imade atmosfera vanjska.

2. Izbor i upređeljivanje jakosti materijala, zatim nastavak konstrukcije i izvedbe parnih kotlova, prepričati se graditelj pod njegovom odgovornost. Zaključeno je ipak iz ljevana zeljega pravili stranice (Wandungen) parnih kotlova, vatreñih i vanila cievih (Feuer- und Stahlrohre). U ovom obziru se nerazumljuju među stranicama: kubne parne (Dampfkamine) i predglave (Vorköpfe) varnih cievih, poklepac ulaznog okusa (Maschkeleib) poklopac oklopnih za čišćenje (Deckel von Reinigungslukem) krateke ciev (Behälterstutzen) i njihovi poklopi, zatim druge nadjele (Armaturteile), ne samo ceda, kod niti su slijedovljem od kutija opisani, niti dolaze u datiraju sa ogromnim iščekivanjem plinovit, a njihov promjer nekih već od 60 centimetara. Za stranice parnih kotlova zaključeno je također uzmati lima od žute mjeđi, nego dobiti se, da se iz tega lima mogu praviti varene i vrnne cieve da promjeru od 10 centimetara. Gledi kotlovi, dobitveni iz sastavnika, imu osnje, koji se takovim kotlima slijuti na sebe odgovornost i za onoga, koji je kotao pravilo.

3. Svaki parni kotlovi, imajući ogrevaju površinu preko 25 centimetara motra, treba da ima barem dva različika (Ventil) sigurnosti, a svaki drugi parni kotlovi jedan takav zatiskat. Oteredenje zatiskatih motri priznjeti biti onomu naporu para, za koji je kotao pravilan, a kod ostalih (stacionarnih) parnih kotlova smiju se zatisketi samo atari tako oteresiti, da kod posrednog obteretanja steča na ujekršnjajućem dejstvu (Anzippunkt) polugu objeđuje. Kod druge, pružnimi teknijama (Federwagen) providjenih parnih kotlova, treba da je maksimalni napon prskala (Feder) prema maksimalnom naponu pare ograničen, a kod lokomotivnih da je bar jedan zatiskat obteret.

4. Svaki parni kotlovi treba da je providjen bar jednim valjanim i sjegurnim manometrom na kojem mora razvijavati naznačen titl omali maksimalni napon pare, do kojeg je slobodno sluziti se permin kotlova. Za ujekršnjavanje kontrolnog manometra, treba da je primjetno obteretanje, da je valjan za namjeravanu svrhu. Lokomotivni mogu se proizvesti, aho su i oblikom već protidjeli. Koji kan koristiti su parni kotlovi, odgoran je mu to, da kotan izbore upotrebljeni prije obavještenog uređenog pokosa flajti se za mjesto, gdje se kotao ugraditi, postaviti ili upotpuniti kan — prednje i zadnje i dok ga pokrenut posjednik veljatim ne govoriti.

5. Tlak, koji se kod prekoračenja uporabiči lima, treba da bude kod parnih kotlova, rančevih efekтивни napomeni parni, do dviju atmosfera, dvije atmosfera, a kod kotlova, udešenih za veći napon pare, jednu i pol puta i još za jednu atmosferu veći, od dopuštenoga najvećega tlaka. Tlak jedne atmosfere imu se rečunati sa jednim kilogramom na četvrtinu centimetar.

6. Na svakom parnom kotlu mora biti naznačeno mještrovina i godina, kad je uspravljen; osim toga treba da se vidivim mjestu kotla razgovršiti u atmosferu.

Nagrade imaju se dospitati relativno najboljim osnovam i u osnovu slučaju ako se takove na izvedenje preporučiti nebi mogu.

§. 10. Predložio li takove radnje, koje nipošto neodgovaraju programu i namjenjenoj svrhi, oda se isti poroti prosti nikako nagrade nepodijeliti i natječaj besuspjehnim odbiora.

Vlastnost osnova.

§. 11. Sastavitelji osnova, bile te nagradjene ili ne ostaju dužni vlastnicu istih, te se te osnove, bez dozvole sastavitelja rabiti ne smiju.

NATJEČAJI gradskih vlasti i poslovnih subjekata 1880. – 1918.

Virovitica

1892. Štedovna i predujmovne zadruge

Koprivnica

1898. regulatorna osnova grada

Zagreb

1907. arhitektonska izgradnja Strossmajerova šetališta

1908. regulatorni nacrt Kaptola i okolice

1910. uređenje Preradovićeva trga i smještaj spomenika

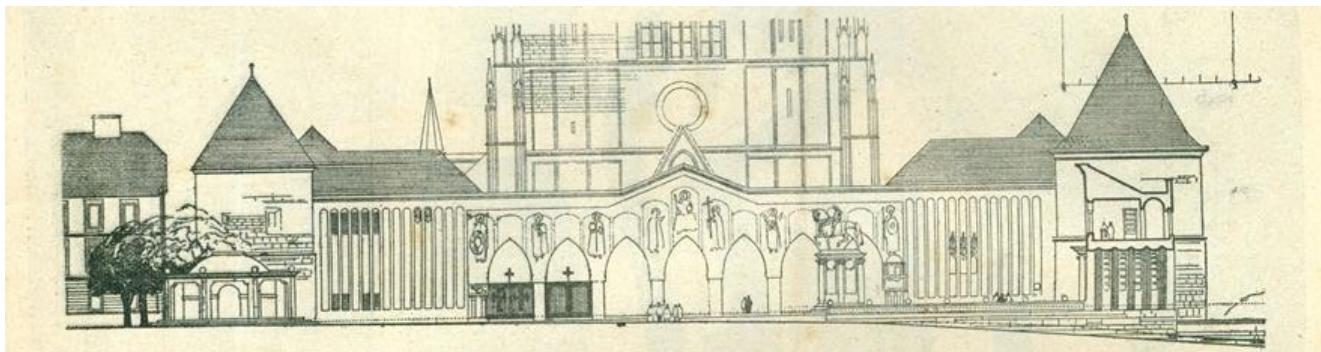
1911. proširenje groblja na Mirogoju

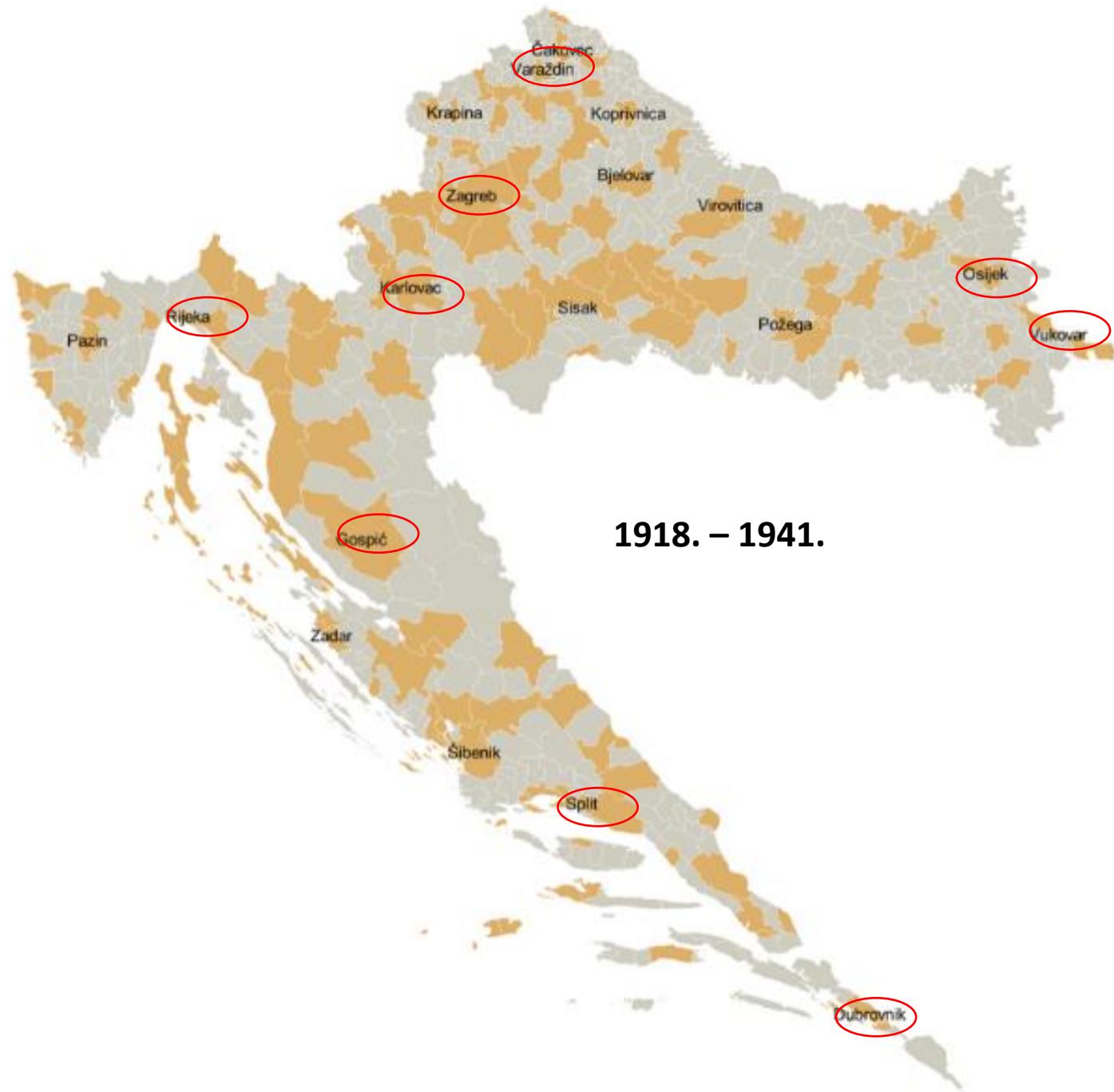
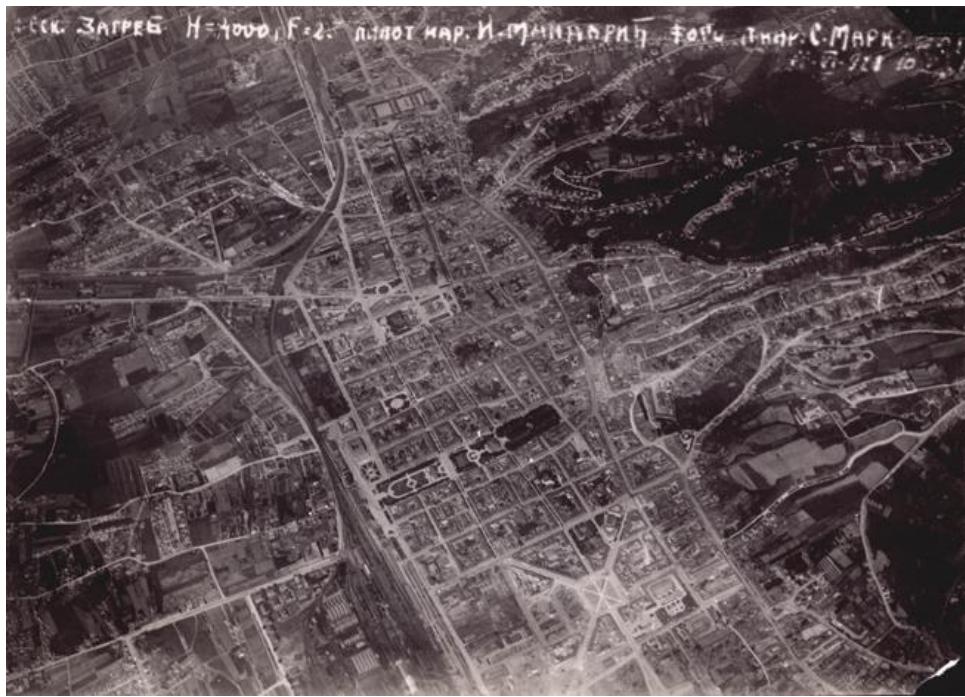
1903. Hrvatsko-slavonske zemaljske hipotekarna banka

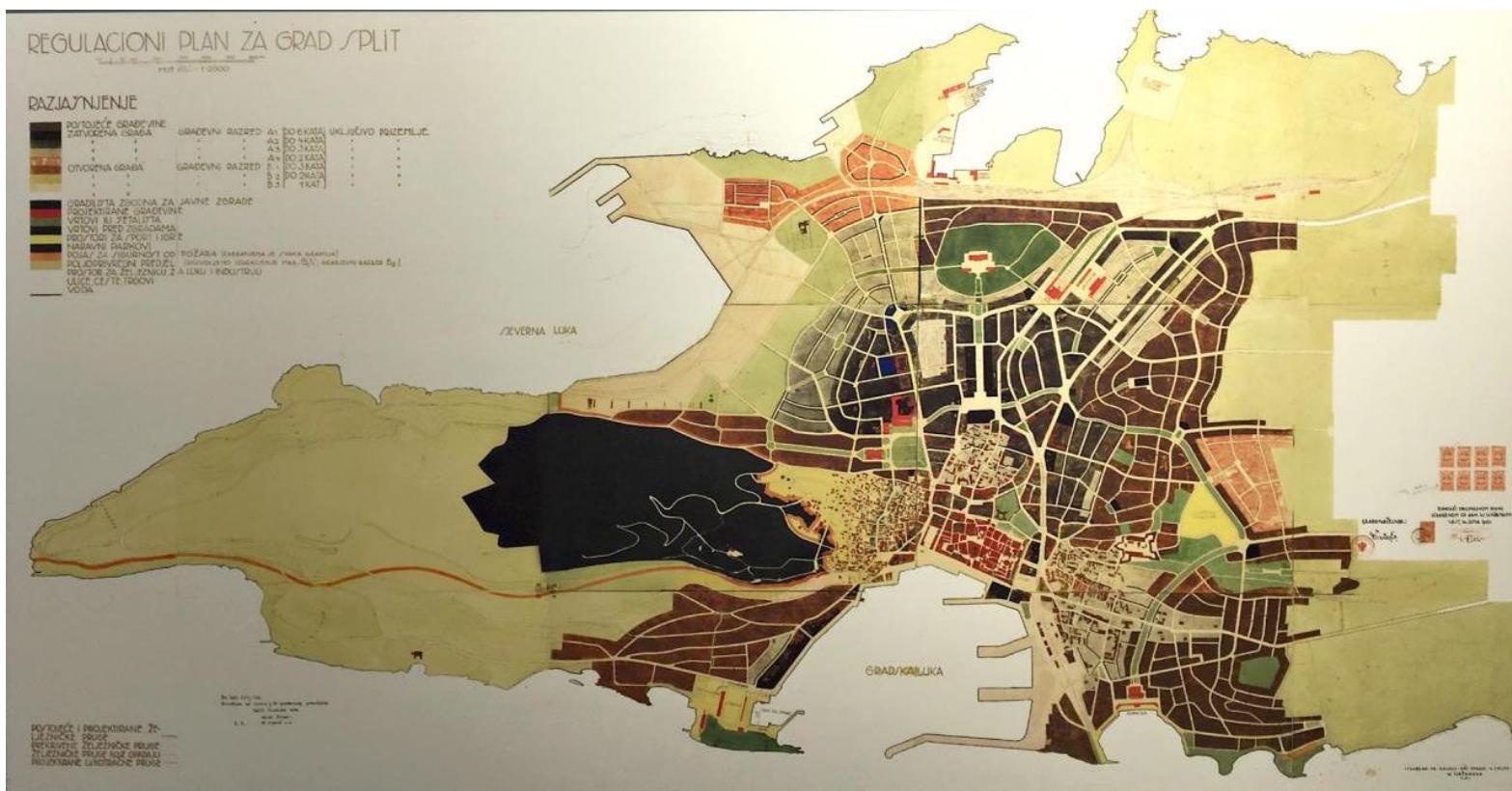
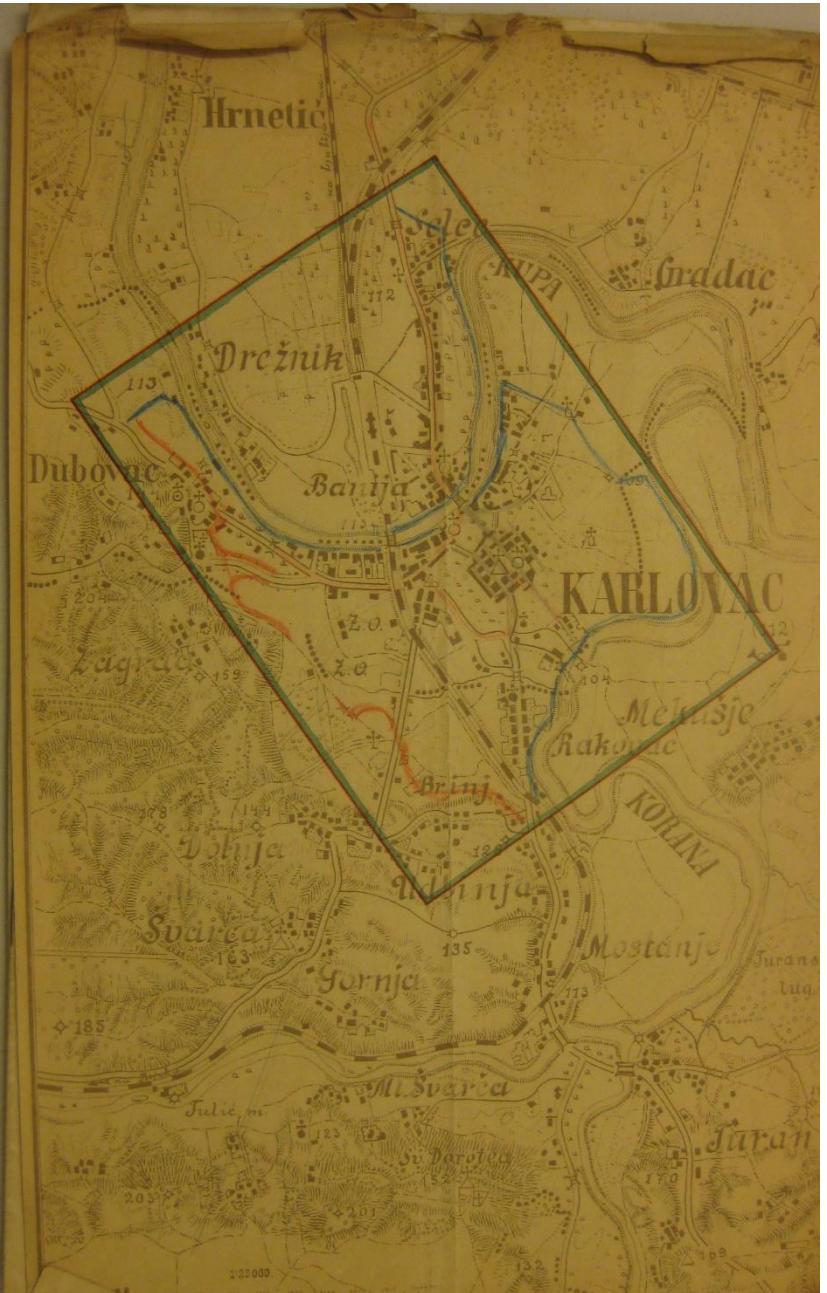
1909. palača Osiguravajućeg društva Croatia

Osijek

1909. zgrada Prve hrvatske štedionice

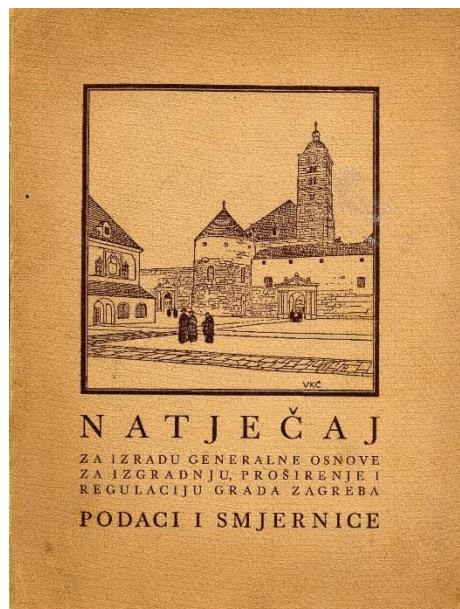
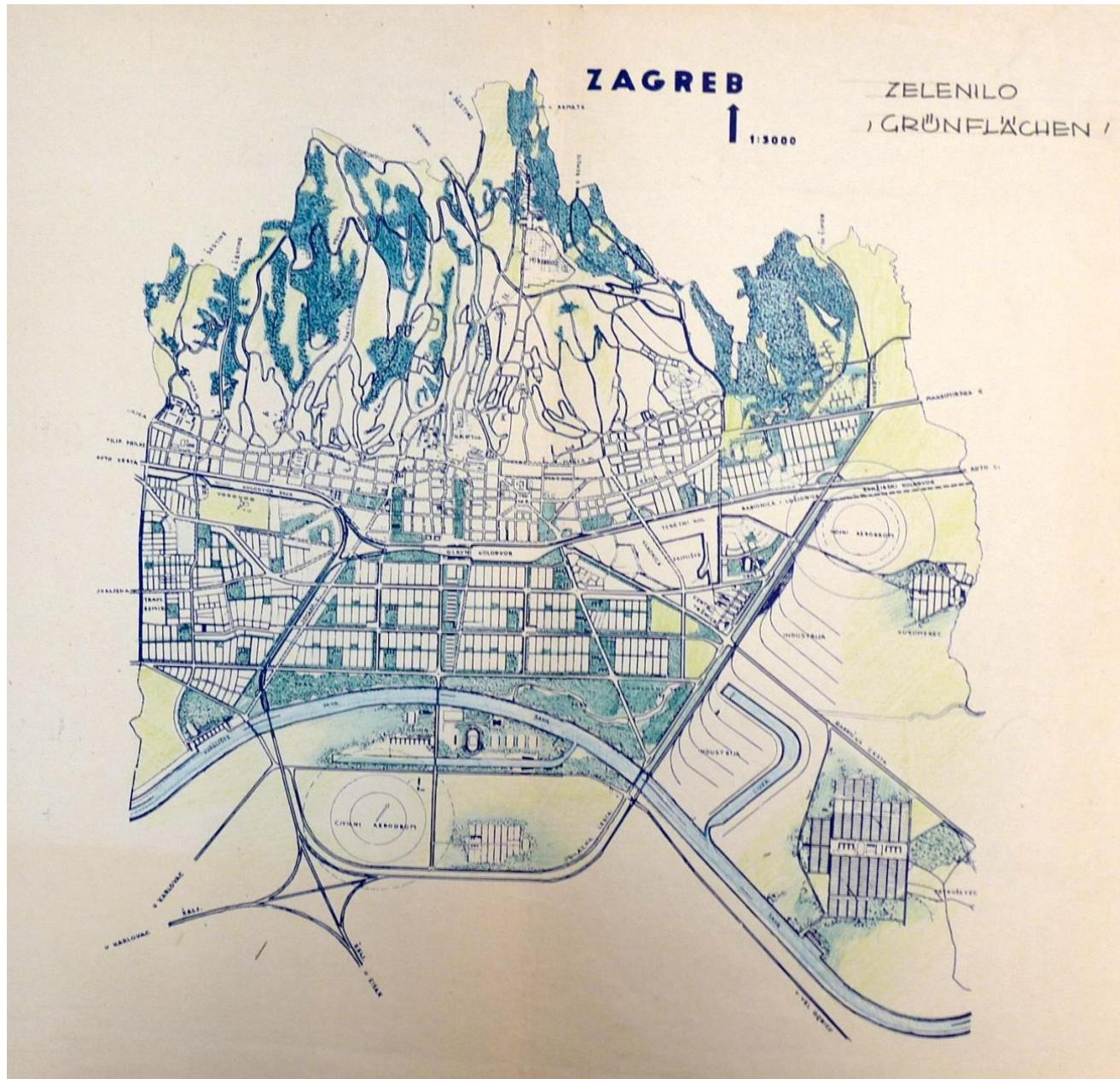

NATJEČAJI ZA REGULACIJE GRADOVA nakon Prvog svjetskog rata

- 1921. regulatorna osnova grada Beograda (međunarodni)
- 1922. regulatorna osnova grada Karlovca
- 1924. regulatorna osnova grada Splita (međunarodni)
- 1930-31. regulatorna osnova grada Zagreba (međunarodni)**
- 1935. regulatorna osnova Niša
- 1936. regulatorna osnova grada Sušaka itd.

**Odsjek za regulaciju
grada Zagreba 1928.**

Stjepan Hribar (r. 1899.) –
Tehnička visoka škola,
Dresden

Josip Seissel (r. 1904.) –
Tehnički fakultet, Zagreb

Antun Ulrich (r. 1902.) –
Kunstgewerbe Schule, u
Beču

NATJEČAJI za državne gradnje 1918. -1941.

Zagreb

1924. Škola narodnog zdravlja

1925. SUZOR

1930-31. Zakladna i klinička bolnica

1932. Poljoprivredno-šumarski fakultet

1935. Državna obrtna i gradska produžna škola

1938. Željezničarska bolnica

Split

1930. Banovinska palača primorske banovine

1930. Banovinska bolnica

1936. Klasična muška i realna ženska gimnazija

1939. Sudska palača i zatvor

1939. Državna trgovacka akademija

Sušak

1930. Banovinska bolnica

Karlovac

1928. OUZOR

Osijek

1934-35. OUZOR

Zagreb

1922. gradска štedionica i kavana
1929. Zakladni blok
1930. gradski paviljoni
1932. Radnički dom
1932. palača Gradskih poduzeća
1935. Zagrebački zbor

Vukovar – Vinkovci – Osijek

1919. gradска vijećnica Vukovar
1921. Hrvatski dom Vukovar
1924. gradска vijećnica Vinkovci
1928. Hrvatski narodni dom Osijek

Split

1928. pučke škole Veli Varoš i Manuš-Dobri
1928. pučke škole Grad i Lučac
1930. Kupalište na Bačvicama i Firulama
1933. Javna burza rada

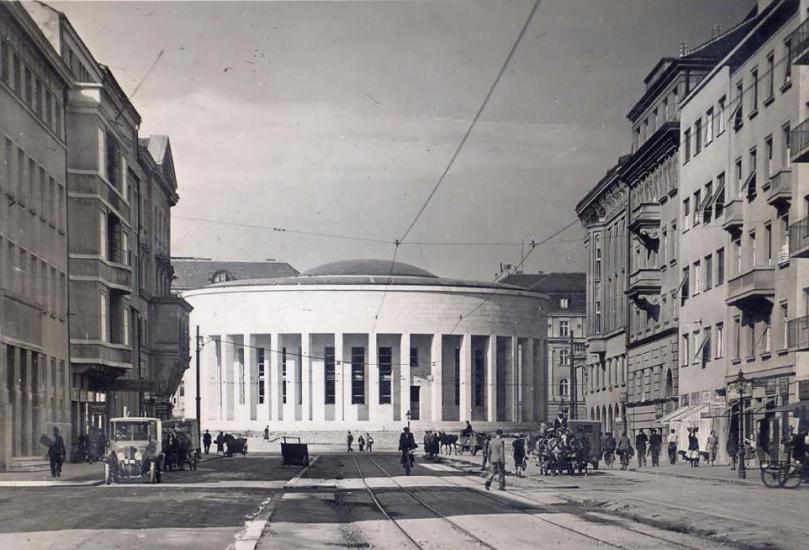
Sušak

1927. gradска vijećnica
1934. Narodni dom

Dubrovnik

1930. Gradska kavana
1940. Javna burza rada

NATJEČAJI za gradske gradnje 1918. -1941.

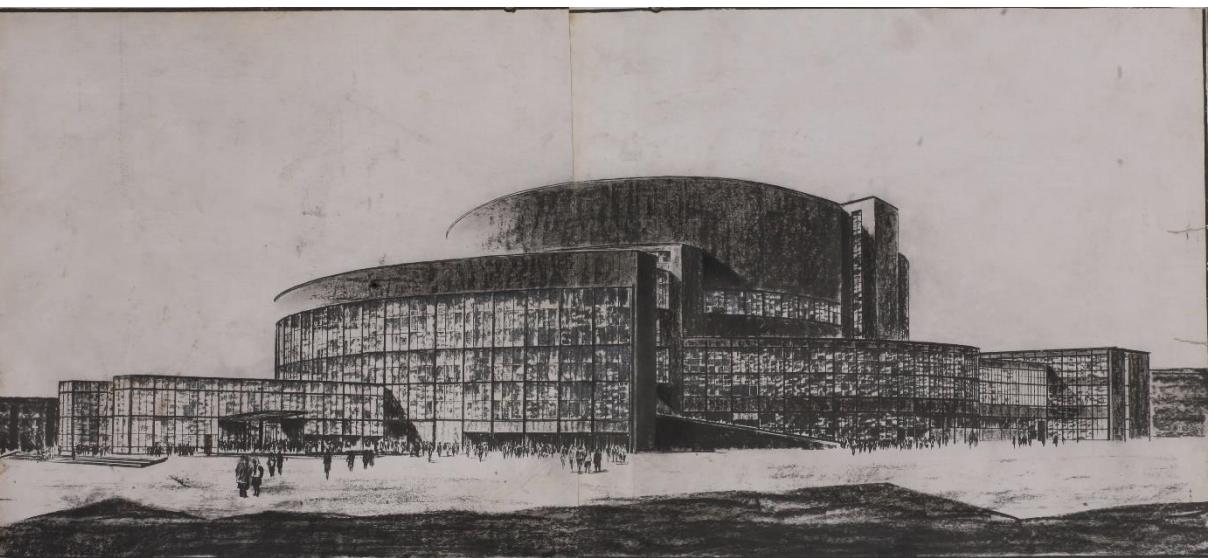

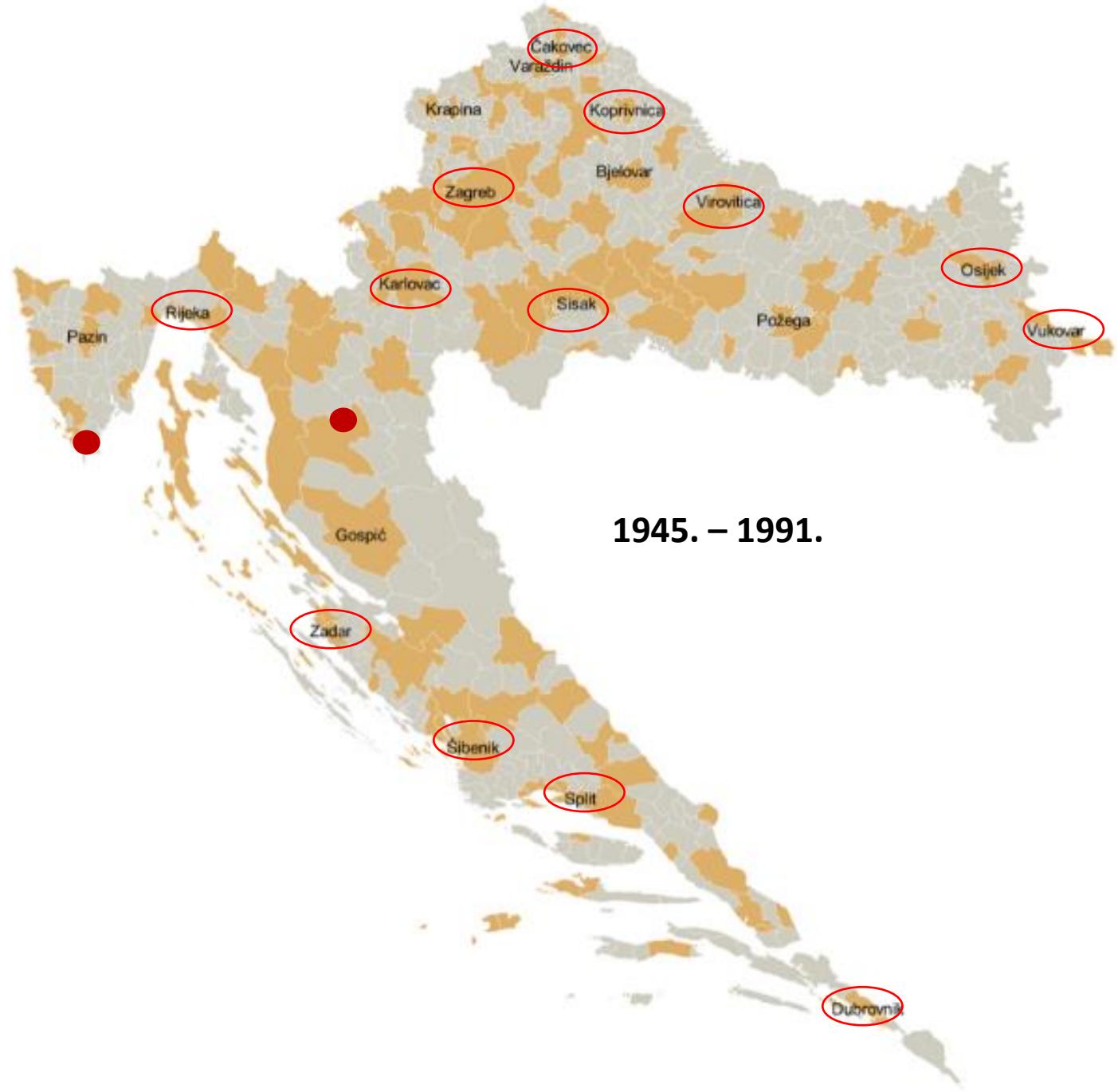
Zagreb

- 1919., 1922. svratište i kupalište
- 1930. internat Hrvatskog radiše
- 1930. Židovska bolnica
- 1930. Dom likovnih umjetnosti**
- 1930. palača JAZU
- 1933. parcelacija i tipske obiteljske kuće naselja Vinovrh
- 1934. Tomislavov dom na Sljemenu**
- 1937. dom Gospodarske slove
- 1937. dom Matice hrvatskih obrtnika

Split

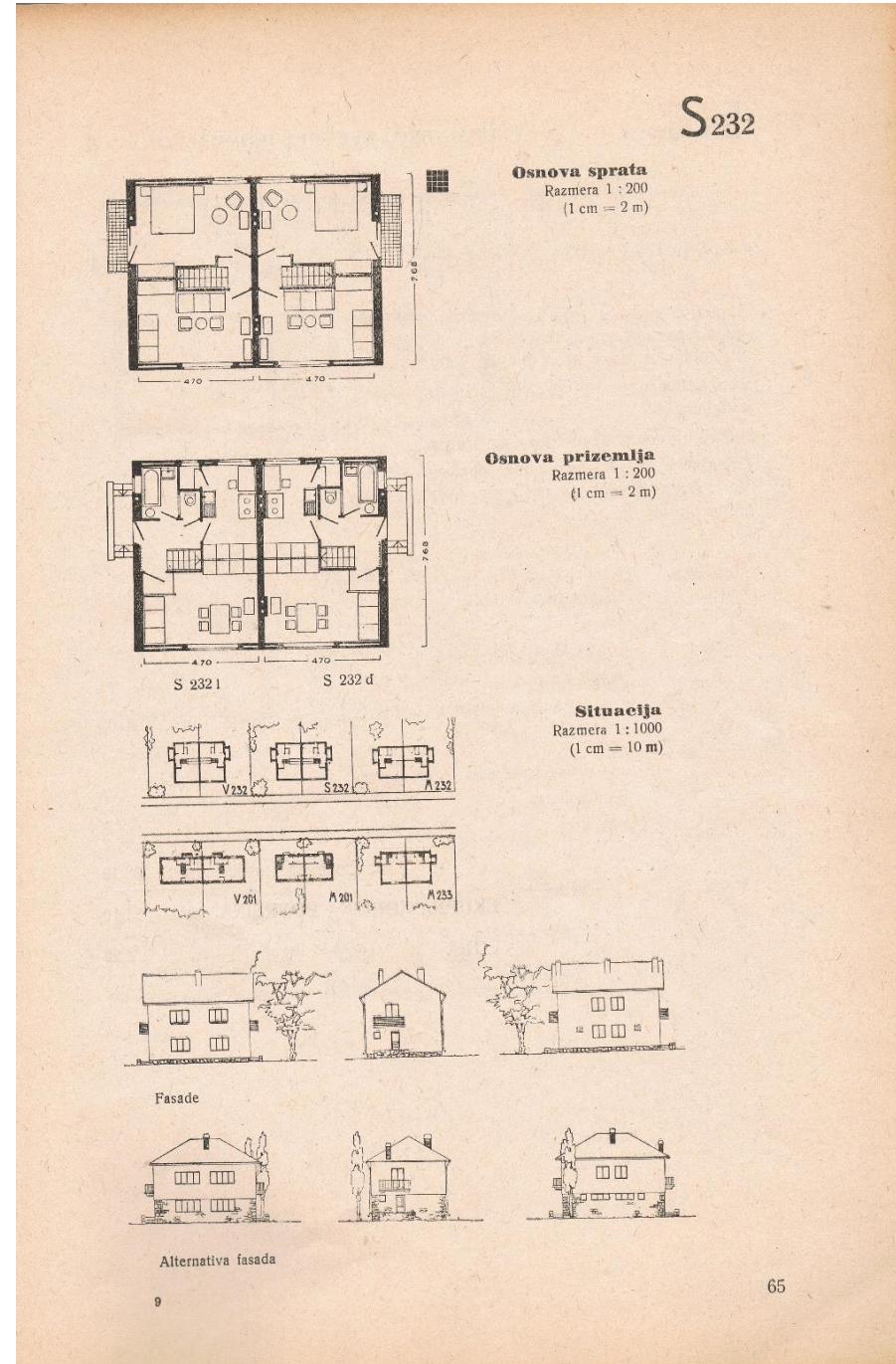
- 1928. Pomorski muzej
- 1928. Muzej Jadranse straže
- 1930. Franjevačka crkva
- 1935. Pravoslavna crkva

PREGLED OSNOVA STANOVA

HRVATSKO PRODUZEĆE MINISTARSTVA GRAĐEVINE
FNRJ

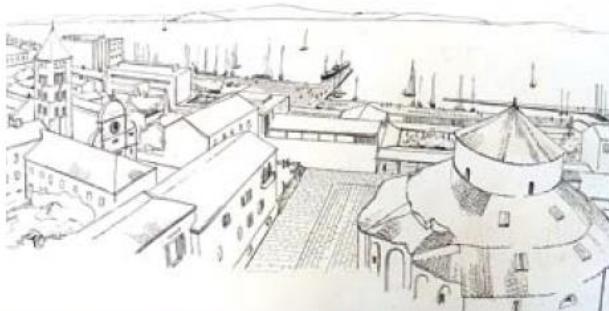
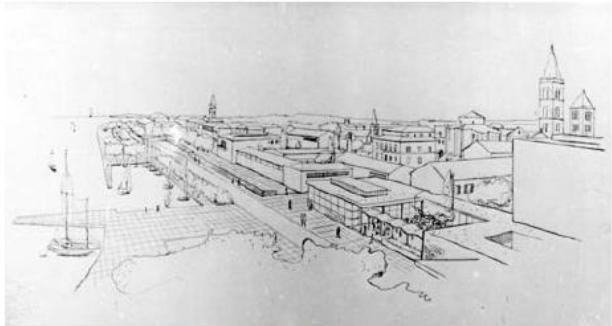
Natječaj za tipske obiteljske kuće i stambene zgrade, Ministarstvo građevina FNRJ, 1947.

Savezni zavod za projektovanje – 12 nagrada

Projektantski zavod NR Srbije – 4 nagrade

Projek zavod Hrvatske – 5 nagrada i otkupa: Stjepan Gomboš, Lavoslav Horvat, Kazimir Ostrogović

Projetivni zavod LR Slovenije – 1 nagrada

1952. regulacija Zadra

1953. regulacija obale u Šibeniku

1955. regulacija predjela na Voštanicama, Zadar

1957. prostor između parka i Trga Bratstva i jedinstva, Ogulin

1957. gradska luka i obala JNA, Split

1958. regulacija poteza Mihanovićeva – Ilica, Zagreb

1959. regulacija poteza Kurelčeva – Cesarčeva, Zagreb

1966. uređenje Tkalčićeve ulice, Zagreb

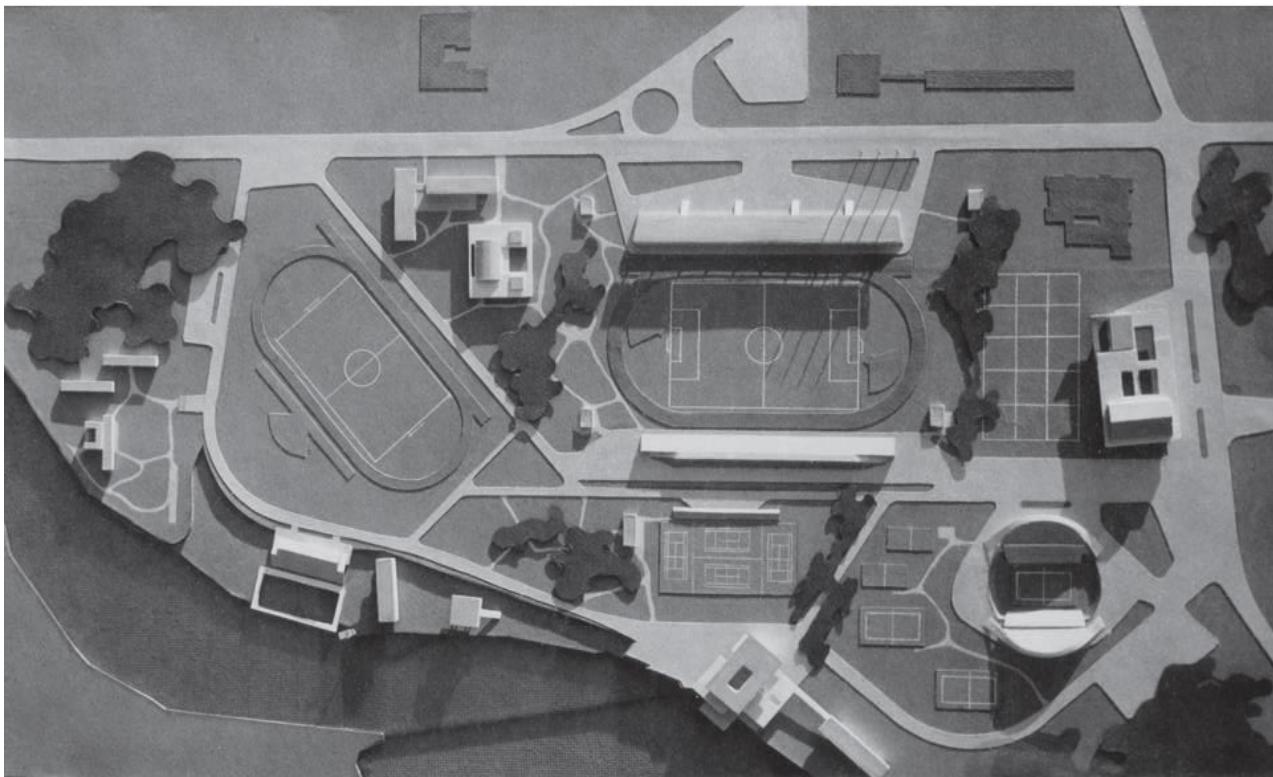
1970. urbanističko rješenje centra, Vinkovci

1970. centar Vinkovaca

1971. centar Južnog Zareba

1977. regionalni i gradski centar Jazine, Zadar

1978. urbanističko rješenje dijela središta Splita

Zagreb

1952. zatvoren plivački bazen plivačkog kluba „Mladost“
1952. uređenje perivoja i park šume Maksimir
1954. Dom kulture, Trešnjevka
1957. Dom matice iseljenika Hrvatske i koncertna dvorana
1961. Dom Radio televizije Zagreb
1966. Omladinski dom sedam sekretara SKOJ-a
1976. rekreaciono-plivački centar
1979. sportsko-rekreacioni centar Medveščak na Šalati
1985. Društveni dom Prečko

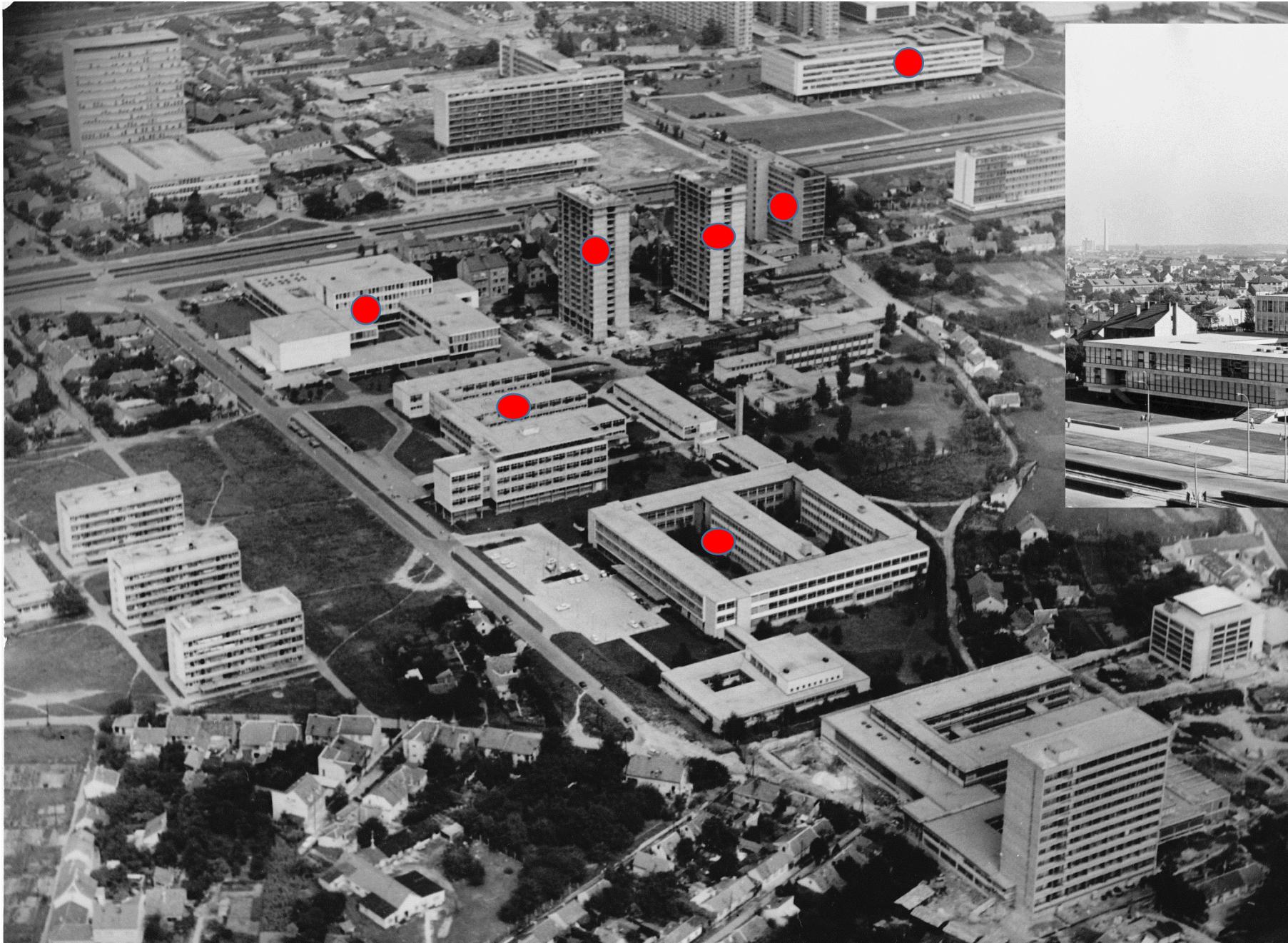

1954. Fiskulturni park, Karlovac

1975. sportsko-rekreacijska zona Špinut-Poljud
i stadion NK Hajduk, Split

1979. sportsko-rekreacijski centar, Kumrovec

Narodni odbor, 1955.
Dom radničkog sveučilišta, 1955.
Filozofski fakultet, 1955.
Visoka škola za pogonske
inženjere, 1957.
Stambeni neboderi,
Čazmanska, 1961.

1952. upravna zgrada tvornice Rade Končar, Zagreb

1954. poslovno-uredski objekt, Ilica 1a, Zagreb

1954. zgrada poduzeća Elektroprimorje, Rijeka

1955. zgrada gradskog narodnog odbora, Zagreb

1956. Sekretarijat za unutrašnje poslove, Zagreb

1956. Novinsko-izdavačko poduzeće Vjesnik, Zagreb

1960. palača Pravde, Zagreb

1961. Centralni komitet SKH, Zagreb

1968. Poslovna zgrada, Draškovićeva (Sheraton), Zagreb

1952. Učiteljska škola, Zagreb

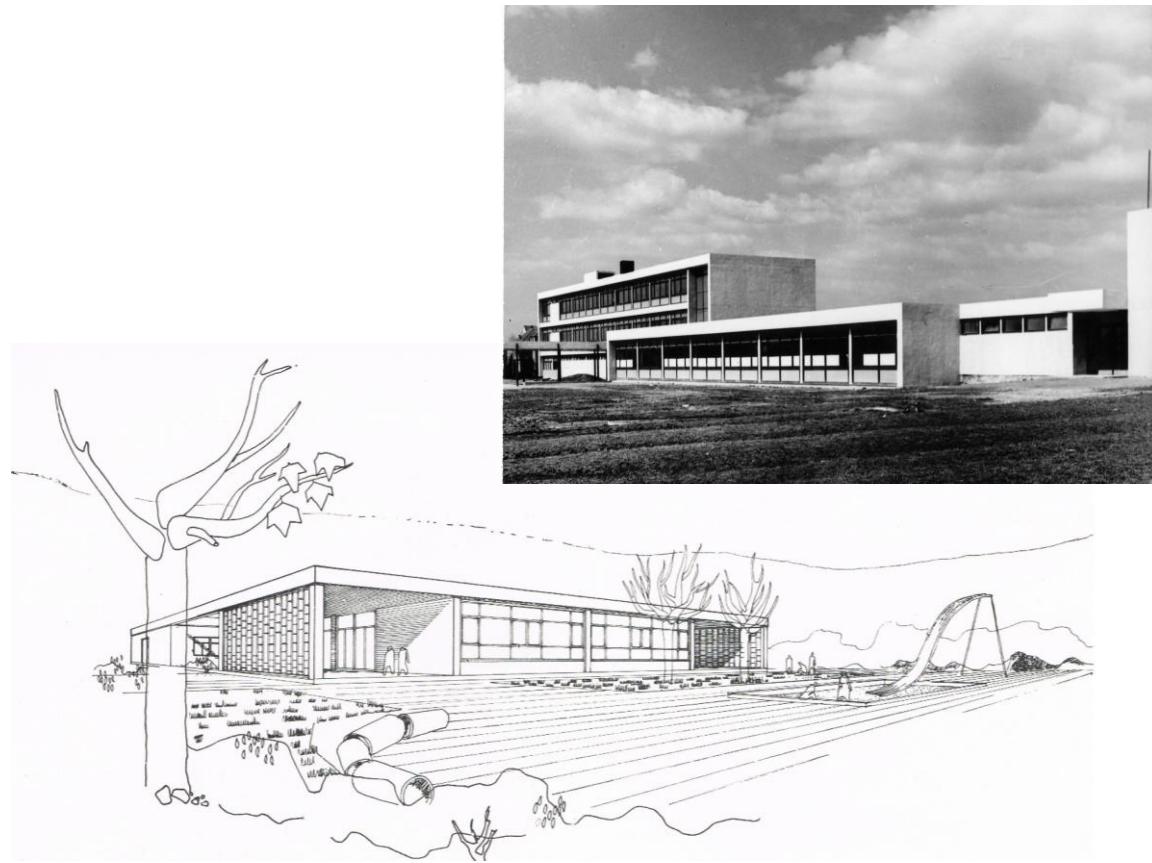
1954. Osnovna škola, Podsused

1954. Osnovna škola, Dubrava, Zagreb

1955. Dom radničkog sveučilišta

1955. Filozofski fakultet, Zagreb

1955. Gimnazija, Nova Gradiška

1962. Tipski dječji vrtići za grad Zagreb

1970. škola s dvoranom Srednjoškolskog centra. Koprivnica

1977. Nacionalna i sveučilišna knjižnica

1980. Građevinski institut u Zagrebu

1982. Ugostiteljsko-hotelijerski i turistički obrazovni centar, Novi Zagreb

1954. bolnica za tuberkulozu pluća, Petrinja
1954. Opća bolnica s 300 kreveta, Vinkovci
1955. Dom narodnog zdravlja, Gračac
1955. Dom narodnog zdravlja, Virovitica
1965. Dom narodnog zdravlja, Labin
1965. Bolnica za rehabilitaciju, Krapinske Toplice

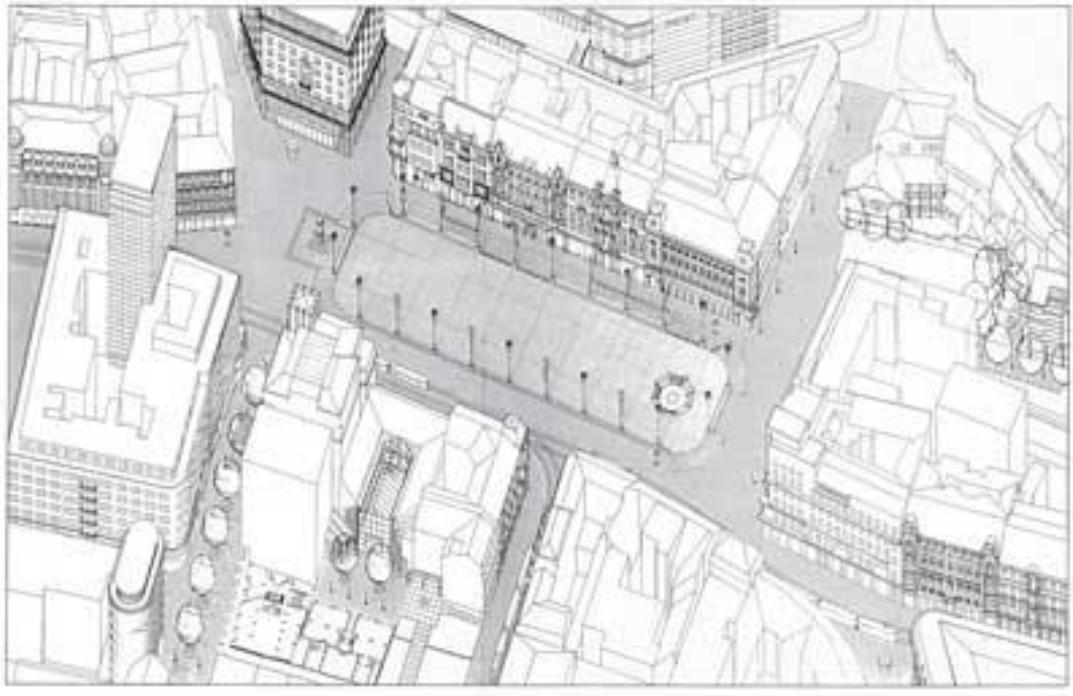
- 1974. Vojna bolnica, Petrinja**
1974. Vojna bolnica, Zagreb
1976. Medicinski centar dr. Andrija Štampar, Nova Gradiška
1983. klinička bolnica Novi Zagreb

1953. Hotel u Nacionalnom parku Plitvička jezera
1954. Hotel Terminus, Dubrovnik
1954. Hotel, Virovitica
1967. Hotel Gradski podrum, Zagreb
1969. Hotel B Kategorije na Lapadu, Dubrovnik
1969. Hotel Ugostiteljskog školskog centra, Dubrovnik
1970. Turistički ansambl Stoja – Valovine, Pula
1970. Turistički ansambl Begova ledina, Makarska
1971. Turistički kompleks Trstenik, Split
1982. Hotel Belvedere, Dubrovnik, 1982.

1956. Robna kuća, Brajdica, Rijeka
1960. Robna kuća i kino, Zagreb, 1960.
1967. Robna kuća, Pula
1970. Robna kuća, Rijeka
1982. Trgovački centar s robnom kućom u gradskoj zoni Relja

Središnji prostor grada Zagreba, 1970.

Zapadni ulaz u grad, 1970.

Centar Južnog Zagreba, 1971.

Trg Francuske revolucije, 1977.

Blok Praška – Trg Republike – Petrinjska i Zrinjevac s robnom kućom, 1977.

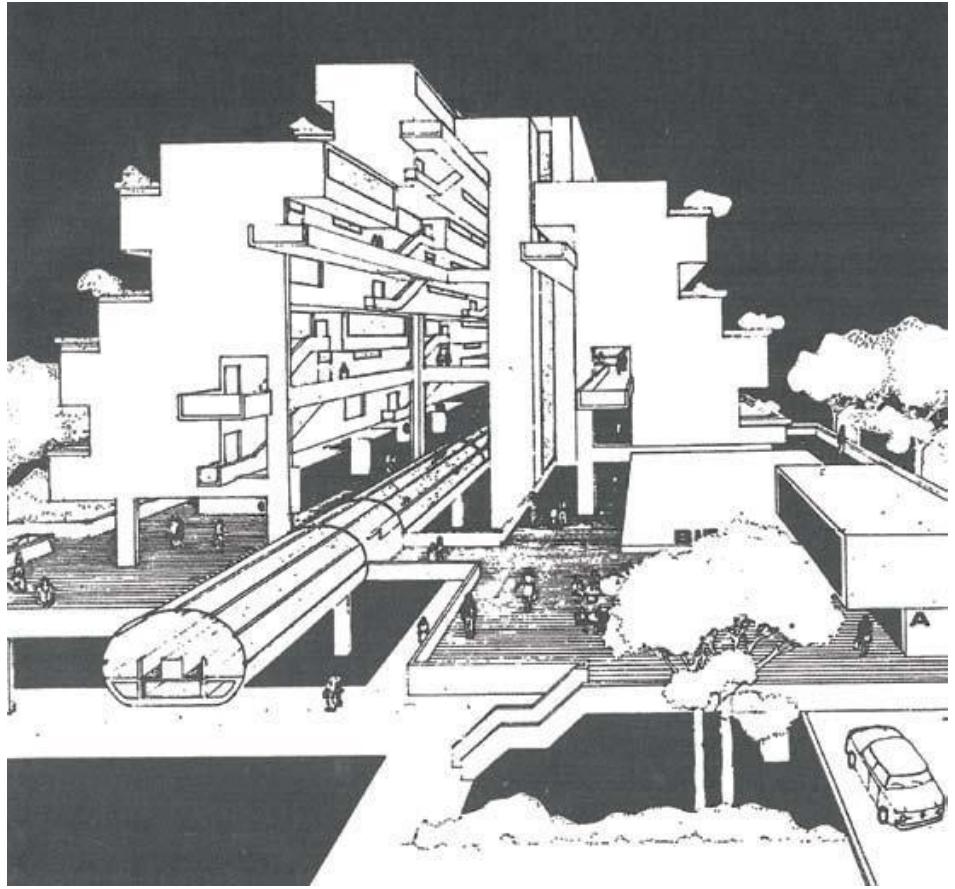
Uređenje Trga Republike, 1979.

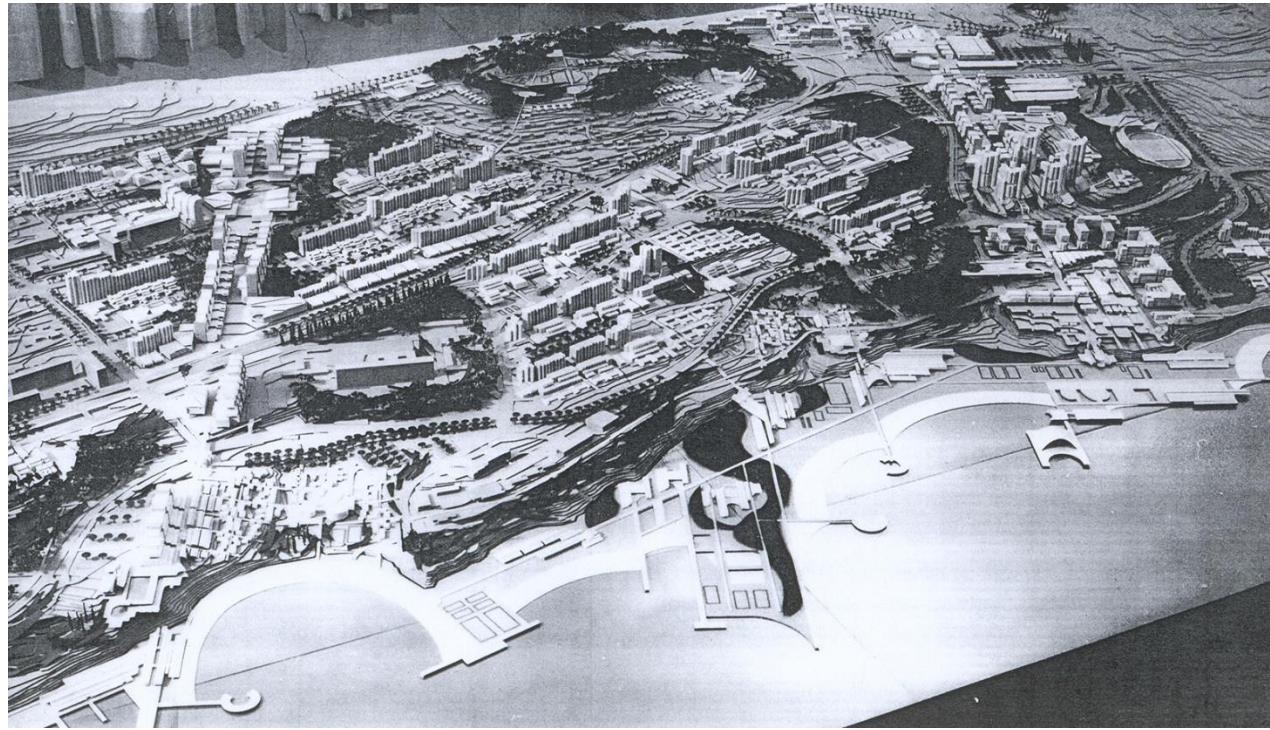
Kvaternikov trg, 1979.

Trg centra Gajnica, 1979.

Blok Petrinjska – 8. maja – Palmotićeva – Mrazovićeva, 1980.

Blok Jukićeva – Pierottijeva – Kršnjavoga – Savska, Zagreb, 1984.

Stambena zgrada, Trg Mateotti, Rijeka, 1954.

Obiteljske kuće radnika i službenika, Rijeka, 1955.

Predjel Turnić, Rijeka, 1959.

Stambeni neboderi, Čazmanska ulica, Zagreb, 1961.

Novo gradsko područje – Split 3, 1968.

Stambeni objekti (9 tipova) mikrorajona Senjak, Osijek, 1969.

Stambeni blok i garaže u naselju Luka u Sesvetama, 1975.

Urbanističko-arhitektonsko rješenje naselja Dugave, 1975.

Stambeno naselje Franjo Fertić, Slavonski Brod, 1980.

Stambeno naselje Krvavica, Šibenik, 1982.